

Lokomotivið sum gjørdist ein drangur

Oddagrein

LOKSINS hevur Fiskavirking fingið nýggjan stjóra. Við ljós og lýkt hevur tann duldarfulli Framtaksgrunnurin leitað eftir nýggjum stjórnara at fyririta »enfant terrible« í føroyska vinnulivinum. Jákup Mørkø, sum herfyri varð sagdur upp á rækvirkinum á Oyri vegna samstarvstrupulleikar, skal fáa henda flaksandi fuglin at reisa úr øskuni eins og fuglurin »föniks«.

FISKAVERKING skal gerast ein drangur í fróðandi brimi. Og ikki ein kík, sum fór undir, tí tað rak so hart á hann. Nakað soleiðis er boðskapurin hjá nýggja stjóranum fyrri tí institutionaliseraðu flakavinnuni her á landi. Donsku kreppsmiðirnir og skutilsveinar proklameraðu annars í síni tíð, at Fiskavirking skuldi gerast lokomotivið í føroyska fiskiðnaðinum.

MEN í huganum á flestu føroyingum gjørdist Fiskavirking ikki eitt lokomotiv. Heldur ein rossavognur, spentur fyrri eina treiska ryssu, sum hvørki fekkst at ganga henda ella handa veg. Men vit skulu ikki lasta undanfarnu leiðsluna, tí hon fekk nóg mikið at dragast við. Ikki minst at verja seg móti illvilja - politiskum, vinnuligum, lokalum og vanligum føroyskum illvilja. Hóast alt hevur hon prógvað nøkur ting, samstundis sum vit mugu ásaðna, at tað gekk aftur á bakka, tá hugsað verður um at tilvirka okkara fisk til framkomnar verðar.

NÚ hava vit aftur fingið ein stjóra, sum hevur »sine meningers mod«. Hann hevur royndir. Fyrst frá at skula sannføra føroyingin um, at Heilsuførðiliga Starvsstovan hevði sín sjálvsagda leiklut í føroyska samfelagnum. Síðani frá Ráfiskagrunninum, sum helt øll virkislið skaðaleys. Harnæst - kanska minni góðar - royndir frá fyrirkunni Data, sum einaferð var slóðarin í føroyskum nútíðar skrivstovuhaldi, men sum ikki kláraði kappingina. Og at enda hevur hann, sum skilst, roynt væl sum virkisleiðari á rækvirkinum á Oyri. Samstarvstrupulleikarnir lógu helst ikki hjá honum.

MEN nú fær hann so høvi at royna seg í eini fyrirøku, sum nærur onga skuld og nærur ongan vin eigur. Hann skal bart út fáa føroyska fiskivinnu upp á slíkt stig, at beinleiðis sölur av óvirkaðum fiski til Bretlands, Týsklands og Fraklands verður ein »saga blot«. Megnar hann ikki tað, skulu vit ikki gera okkum stórar vonir um búskaparvækstur og arbeiði til fleiri hendur. Megnar hann tað, verður hann hetja. Vit ynskja honum eydnu.

Sosialurin

Lesarabrøv

Tú mást ikki... og minnilutar

Tað er at fegnast um, at SVF hevur tikið upp nýggjan tætt við sendingin *Undirhúsið*. Vónandi verður eisini hetta ein fjølbroytt sending, sum kann verða eitt gott og neyðugt íkast til kjakið, sum eigur at vera í einum fólkaræðisligum samfelagi.

Nakrar viðmerkingar til sjónarmiðini um rættin hjá minnilutum at siga tú mást ikki...

Minnilutar, helst teir átrúnarligu, eiga at halda gæk.

Ert tú í einum minniluta, ja so eigur tú ikki at seta tíni sjónarmið fram um samfelagsspurningar, tí vandi er fyrri, at hesi sjónarmið vinna frama. Og enn verri verður, um tú sigur frá tíni sannføring um menniskjanslig og andalig víðurskipti, tí kanska er tað onkur veik sál, sum lurtar eftir.

Nei, minnilutar skulu ikki hava peikifingurin á lofti og siga **tú mást ikki...** - tann rættin hevur bert meirilutin... væl at merkja tann **rætti meirilutin**.

Neyvan var tað hetta, *Undirhúsið* meinti, men so ónuanserað, sum sjónarmiðini komu fram, var lætt at sita eftir við hesi fatanini.

Kann vera, at peikifingurin er oftari á lofti enn útrætta honin, og tað er at

harmast um. Men hin einstaki, um hann so hoyrir til ein minniluta, má hava loyvi at koma við sínum sjónarmiðum. Vinna hesi sjónarmið frama, ja, so kann tað júst vera tekin um, at átrúnarligi minnilutin hjá Jóanesi kortini umboðar ein meiriluta - og meirilutin hjá Boga kortini ikki er nakar meiriluta, men at feilur er í útrokningini hjá habiologinum, og at **stovnurin** er verri fyrri, enn mett varð frammanundan.

Tá hesi - lat okkum bara kalla tey ein átrúnarligur minniluta - eitt nú ávára ímóti, at vandin við friari rúsdrekkasølu er ein størri rúsdrekkamisnýtsla, ja, so kann hugsast, at tað verður gjørt av umsorgan og kærliga til teirra, sum eru veik á hesum øki, ella tí at tey sjálvi hava kent sviðan av rúsdrekka, og ikki bara fyrri at siga **tú mást ikki...** og fyrri at útinna vald. Hagtsaliga og vísindaliga er hetta sjónarmið helst heldur ikki av leið!

Tá fiskifrøðingar mæla til avmarkingar fyrri at verja fiskastovnar, og tá havfrøðingar ávára móti dálkingini, so er tað júst av umsorgan fyrri náttúruni og komandi ættarliðum, at teir rópa hart **tú mást ikki...**

Hví tað ikki skal bera til at siga **tú mást ikki...** tá um menniskju og mannalagnar ræður, sjálvt um tað skuldi verði ein minniluta sum hevði peikifingurin á lofti, er óskiljandi. Og at hesir bólkar brúka ódamligari og ódemokratiskari framferð enn onnur, ivist eg í. Hvát onkur (uttanfyrirstandandi) opportunistur kann finna upp á, er ein onnur sæk. Men tað hvur onki við minnilutar ella meirilutar at gera.

Og skalt tú halda gæk, bert tí at tú ert ein, sum ikki umboðar **røttu** sjónarmiðini, ja, so vóru tað helst fáir av okkara rithøvundum, sum høvdu komið til orðanna. - Og hvussu við tali-, skrivi- og trúarfrælsinum, meina vit nakað við tí?

Minnilutar skapa lív í dunnuhylinum, um tað so er ein blákrassari, pinnsur, yrkjar ella ein frøðingur. Øll, eisini tann, sum heldur seg umboða meirilutan, hevur brúk fyrri einum skumpi av og á. Og tá til stykkis kemur, hvat er ein meiriluta? Eru vit ikki einstaklingar, sum frá máli til mál taka støðu til víðurskiptini og eru tað ikki tú og eg, sum so fegin vilja seta hendan og handan í bús - skapa minnilutar - fyrri

sjálvi at kunna hava yvirliit yvir støðuna - annars verður verðin ov fjølbroytt fyrri okkum. Tað sum tú og eg meina, at onnur hugsa og halda - eru tað ikki ofta orð og meiningar, sum vit so fegin vilja leggja teimum í munin, fyrri at fáa tingini í mínum avmarkaða hugaheimi at ganga upp? Er tað altíð minnilutin sum hevur so forðandi sjónarmið um hini... ella eru tað kanska tey mongu sum hava liðugtseymaðar og ónuanseraða meining um tey fáu? Tey tolerantu, hvussu tolerant eru tey yvir fyrri øðrum enn sær sjálvum?

Hvat við at lurtu eitt sindur meira - kanska hava vit øll okkurt at geva hvørjum øðrum.

Nú, hetta fær ongan enda, so eg vilji bara at siga **tú mást ikki...** halda fram.

Petur Simonsen

P. S. Annars haldi eg, at kontravektin í sendingini var ov løtt, og tiskil kom heldur lítill luft undir sjónarmiðini hjá panelinum - tey fingi ikki roynt sínar veingir. Ella var tað bara pinna-brennið, sum var ov vátt? Øll byrjan er torfø, so tað verður helst betri á øðrum sinni.

Viðvíkjandi Skotlandsfarleiðini

Undirritaði fer vísanum til lesarabræv í Sosialinum friggjadag tann 28. februar 1997 at svara fylgjandi spurningum settir av Ólavi Hátún.

1. Hvørji vóru ferðafólkatölina á Skotlandsrutuni árin 1993-1996?

Víst verður í hesum sambandi til frágreiðing gjørt av Jón Rasmussen, dagfest 27. september 1996 og latin landsstýrinum. Talvan visir ferðafólkaflutning millum Aberdeen og Føroyar við skipi:

Farleið: Aberdeen/Føroyar
1992: koma fara
2.022 2.249

1993: koma fara
2.023 2.196

1994: koma fara
4.857 4.857

1995: koma fara
5.557 5.557

Viðmerkjað skal, at ongi tøl enn fylgiskjal fyrri 1996.

2. Hvørji vóru töluni fyrri útreiðslur og inntøkur av hesari rutu somu ár?

Tað fylgiskjal onki fullfíggað innanhýsis roknskapartilfar á Strandfaraskipum Landsins um raksturin av hesari farleið hjá hesi árin. Í serroknskapin-

um fyrri skip fyrri 1995 kann kortini vístast til inntøkur og útreiðslur hjá Smyril, sum at kalla burturav varð brúktur til Skotlandsinglingina tað árið. Viðmerkjað skal, at frá 2. september 1994 byrjaði Smyril at sigla dupluttúrur millum Aberdeen og Føroyar og varð partvist brúktur sum innanoyggjaskip.

Rakstrætøl fyrri Smyril í 1995 og 1994.

Mið. kr.

1995	1994
Samlaðar inntøkur	19.314 18.168
Samlaðar útreiðslur	24.939 23.830
Undirskot	5.625 5.662

Størsti parturin av inntøkunum í 1995 stava frá farmagjaldi, t.e. 10.478 mið. kr. í mun til persónflutning uppá 4.866 mið. kr. Roknast skal við, at inntøurnar frá farmagjaldi høvdu minkað munandi, tá ið annað felag vændandi skal yvirtaka farmaflutningin. Viðmerkjað skal at afturat útreiðslum til raksturin av Smyril í 1995 koma lutfalsliga stórar útreiðslur til fyrri sitingarlugar uppgávur, t.e. til ferðamannadeild og uttanlandafarmadeild.

Tórshavn 4. mars 1997

Reidar Nónfjall
stjóri á
Strandfaraskipum
Landsins

Til gekkavertarnar

Fyrst tók fyrri eitt gott føroyskt spæl; men góðu tit; nýtið eitt gott føroyskt mál.

Leggið av at siga: **í favegin**, tað er eingin skomm at brúka okkara gamla føroyska: **frammanundan**.

Tit áttu eisini at brúkt tey føroysku töluni, og sagt t.d. **sjevti** í staðin fyrri tað danska **hálvfjers**; men tað er vist ov mikið kravt.

Ein spælari

Einaræði?

Hava vit fingið einaræði (diktatur) í Føroyum? Ella er tað bert í sambandsflokkinum tað er?

Løgmaður svarar fyrri allan flokkin, tá hann sigur: Hatta verður ikki, meðan sambandsflokkinur situr í samgongu. Og landsstýrismaðurin við skulamálum, sum eisini er sambands-

maður, sigur tað sama: **Ta skal** verða sum eg sigi. Hvát siga hinir sambandsmennirnir?

Hava teir einki at siga? Sita teir bert og nikka, o samtykkja alt, sum hesir landsstýrinum siga?

Eygjeiðar